

พฤติกรรมการบริโภคอาหารว่างเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคฟันผุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักเรียนซึ่งเป็นวัยที่นิยมบริโภคอาหารว่าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคอาหารว่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฟันผุและไม่มีฟันผุ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มที่มีฟันผุจำนวน 81 คน และไม่มีฟันผุจำนวน 80 คน เก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2545 โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริโภค ความชอบ การได้มาซึ่งอาหารว่างและการดูแลสุขภาพช่องปาก แบบทดสอบความรู้และแบบบันทึกการบริโภคอาหารว่างใน 7 วัน โดยนักเรียน การสังเกตร้านค้า และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้ปกครอง ครูและแม่ค้า เกี่ยวกับความคิดเห็นและความเชื่อเกี่ยวกับอาหารว่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย Chi-square test, t-test, Mann Whitney test กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มเด็กที่มีฟันผุเป็นเพศหญิงร้อยละ 76.5 กลุ่มที่ไม่มีฟันผุร้อยละ 55.0 เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุเฉลี่ยประมาณ 12 ปี การศึกษาของบิดา/มารดา ส่วนใหญ่ในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวประมาณ 20,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่มารดาจะดูแลการบริโภคอาหารว่างและการแปรงฟัน กลุ่มที่มีฟันผุมีความถี่การบริโภคอาหารว่างและมีคะแนนการบริโภคอาหารหวานมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.001$) กลุ่มที่มีฟันผุและไม่มีฟันผุมีความถี่ของการบริโภคอาหารว่างเท่ากับ 3.6 และ 2.1 ครั้ง/วัน ตามลำดับ มีคะแนนการบริโภคอาหารหวานเท่ากับ 17.3 และ 7.4 คะแนน/วัน ตามลำดับ กลุ่มที่มีฟันผุมีความถี่ของการดื่มน้ำในมื้ออาหารว่างมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มที่ไม่มีฟันผุบริโภคอาหารว่างเพราะความหิวมากกว่ากลุ่มที่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.004$) เด็กทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่เลียนแบบการบริโภคอาหารว่างจากบิดา/มารดา และเพื่อน มีวิธีการดื่มเครื่องดื่ม บริโภคลูกอมและบริโภคขนมหวานคล้ายคลึงกัน ยกเว้นกลุ่มที่มีฟันผุใช้หลอดดูดดื่มเครื่องดื่มมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.015$) กลุ่มที่มีฟันผุซื้ออาหารว่างในโรงเรียนมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.037$) ส่วนใหญ่นักเรียนจะซื้ออาหารว่างด้วยตนเอง เด็กทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับเงินค่าอาหารกลางวันเฉลี่ยวันละ 35 บาท กลุ่มที่มีฟันผุและไม่มีฟันผุใช้เงินซื้ออาหารว่างเฉลี่ยวันละ 17 และ 14 บาท ตามลำดับ เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีความชอบอาหารว่างที่เสียงและเสียงน้อยต่อการเกิดโรคฟันผุคล้ายคลึงกัน ยกเว้นกลุ่มที่มีฟันผุมีความชอบกล้วยหอมมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.021$) ทั้งกลุ่มที่มีฟันผุและไม่มีฟันผุมีความรู้เกี่ยวกับอาหารว่างกับการเกิดโรคฟันผุที่ถูกต้องน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 6.16 ($SD=2.08$) และ 6.58 ($SD=1.93$) คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านอาหารว่างจากบิดา/มารดาและโทรทัศน์ เด็กและผู้ปกครองมีความเชื่อเกี่ยวกับการอมลูกอมทำให้เกิดฟันผุ เด็กทั้ง 2 กลุ่ม แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ตอนเช้าและก่อนนอน ไปหาหมอฟัน 1-2 ครั้ง/ปี กลุ่มที่มีฟันผุใช้ไหมขัดฟันมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.006$)